

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ՄԱԿ-Ի ՀՈՎԱՆԱՎՈՐՈՒԹՅԱՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎԱԾ ԿՐՈՆԱԴԵՏԵՐԻ ԳԱԳԱԹ-ՆԱԺՈՂՈՎՈՒՄ

Օգոստոսի 19-ին Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Մոսկվայի Ամենափրկչյան փաճարի օժման արարողությանը ներկա գտնվելուց հետո մեկնեց Միացյալ Նահանգներ՝ մասնակցելու կրոնապետերի՝ ՄԱԿ-ի հովանավորությանը կազմակերպված գազաթնաժողովին:

«Ինձ համար մեծ պատիվ է արժանանալ Ձեր, իբրև աշխարհի ամենից հռչակավոր կրոնական առաջնորդներից մեկի, մասնակցությանը Կրոնական և Հոգևոր Առաջնորդների՝ Հազարամյակի Աշխարհի խաղաղության գազաթնաժողովին», - գրում է գազաթնաժողովի գլխավոր քարտուղար Բաուա Ջեյնը՝ Վեհափառ Հայրապետին ուղղված հրավեր-նամակում:

Նախքան գազաթնաժողովի աշխատանքներին մասնակցելը՝ օգոստոս 28-ը, Նոբին Սրբությունը գործուն մասնակցություն ունեցավ ԱՄՆ արևելյան թեմից ներս կազմակերպված միջոցառումներին՝ հանդիպումներ ունենալով Տիրախնամ թեմի թեմական-վարչական մարմինների պատասխանատուների, պարվարժան հայտնողաց և հոգևոր դասի անդամների հետ՝ ամենուր հավասարելով, որ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինն իր առաքելության ծավալման նոր փուլ է մտել և այդ նպատակով կատարվում են վերակազմակերպման ու ուժերի համախմբման աշխատանքներ:

Իր խոսքերում Նոբին Սրբությունը շեշտում էր հատկապես համախմբման կարևորությունը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի շուրջը և համակողմանի աջակցությունը՝ Մայր Եկեղեցու գործունեությունը ևս առավել արդյունավետ դարձնելու համար:

Օգոստոսի 27-ին Միացյալ Նահանգներ էին ժամանել արդեն կրոնների և կրոնական համայնքների՝ գազաթնաժողովին մասնակցող գրեթե բոլոր պարվիրակությունները, վերջիններիս հետ, Վեհափառ Հայրապետի գլխավորությամբ, նաև Հայ Եկեղեցու պարվիրակության անդամները՝ Տ. Զավեն արքեպս. Չինչիյանը, Տ. Վաչե արքեպս. Հովսեփյանը, Տ. Խաժակ արքեպս. Պարսամյանը և Տ. Արշակ արք. Խաչապրդյանը:

Գազաթնաժողովին մասնակցելու էին եկել փարբեր կրոնների պարվիրակությունների շուրջ 3500 անդամներ՝ աշխարհի փարբեր ցամաքամասերից՝ ներկայացնելով խճանկարը աշխարհի կրոնական քարտեզի:

Օգոստոսի 28-ին, ժամը 16.00-ին, ՄԱԿ-ի շենքի գլխավոր ժողովասրահում սկսվեց գազաթնաժողովի բացման հանդիսությունը: Թմբուկների անսովոր և որոտըն-

դոսպ հնչյուններից ներկաները փոքր-ինչ ցնցվեցին՝ հեղհեղով առաջին հայացքից փարփոհնակ, սակայն աստիճանաբար գերող թմբուկային երաժշտությամբ:

Բացման արարողությունից հետո զագաթնաժողովի բոլոր մասնակիցներին ողջույնի խոսք հղեց Բաուա Ջենը՝ ընգծելով հատկապես, որ կրոնապետների այս հավաքը եզակի մի երևույթ է՝ կոչված կենտրոնացնելու իր ջանքերը՝ աշխարհում խաղաղության ամրապնդման համար:

Գլխավոր քարտուղարի խոսքից հետո հերթականությամբ բեմահարթակ բարձրացան փարբեր կրոնների և կրոնական հարանվանությունների ներկայացուցիչներ՝ ներկաներին մարտցելով սեփական ծիսական ավանդություններից աղոթքներ, հոգևոր երգեր ու ծիսական պարեր:

Արդեն աղոթքների բազմազանությունից և արարողությունների փարաբեսակությունից ակնհայտ էր, որ զագաթնաժողովն ունի ներկայացուցչական հարուստ կազմ, որով ի մի են խմբվել քրիստոնյաներ և ուրիշ կրոնների ու դրանց հարանվանակցության ներկայացուցիչներ:

Կրոնապետների շարքում ամբիոնից աղոթեց նաև Վեհափառ Հայրապետը՝ սկսելով «Զգործս ձեռաց մերոց...» մաղթանքով և ապա շարունակելով.

«Ո՛վ Արարիչ Տե՛ր Աստված, մենք՝ Զո ծառաներդ, Բեզ ենք հղում մեր աղոթքներդ բերկրանքի և եղբայրության ու բարեկամության այս առիթով:

Օրհնե՛ր այստեղ հավաքվածներին, ովքեր ի մի են խմբվել համայն զավակներիդ համար ավելի խաղաղ մի աշխարհ կերտելու նպատակով:

Փոխադարձ սիրո և եղբայրության զգացումով բերկրանք ենք ապրում այսբան մեծաթիվ հարգարժան մարդկանց ներկայությամբ: Ո՛վ Տե՛ր, օրհնե՛ր Զո արժանալիոր զավակներին, որպեսզի նրանք շարունակեն իրենց կարևոր հանձնառությունն ամբողջ աշխարհում, իրենց հուրն առաջնորդեն խնաստությամբ, սիրով և հավաքով:

Ո՛վ Տե՛ր, մենք տեղյակ ենք, որ կրոնական տարբերություններն անցյալում վեճ ու պայքար են հարուցել: Մարդկային ուժից ու իշխանությունից բարձր ու վսեմ արժեք ունեցող հավատն այն միակ հասարակություն հիմքն է, որի վրա կարելի է կառուցել արդար և հանդուրժող հասարակություններ, արժանապարհիվ կյանք:

Ո՛վ Տե՛ր, Զո բոլոր զավակներին և բոլոր ազգերին առաջնորդիր այս առիթով:

Թող Զո անունը փառաբանվի՝ սերնդն սերունդ. ամեն»:

Աղոթքների շարքը եզրափակվեց Տիբեթական հոգևոր երաժշտությամբ, ժամը 21-ին, և մասնակիցները վերադարձան հյուրանոց:

Հաջորդ օրը, օգոստոսի 29-ին, ժամը 18.15-ին, ավտոշարասյունները կրկին շարժվեցին դեպի ՄԱԿ-ի շենք:

Հանդիսաարահում ներկաներին ողջունեց Բաուա Ջեյնը՝ մասնակիցներին ծանոթացնելով օրակարգին: Այնուհետև հոգևոր առաջնորդներին ողջույնի և արդյունավետ աշխատանքի իր բարեմաղթանքները հղեց ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Քոֆի Անանը: Գլխավոր քարտուղարը հատկապես կարևորեց կրոնապետների բացառիկ հավաքի՝ հազարամյակի նախաշեմին գումարվելու իրողությունը՝ հույս հայտնելով, որ այն, ավանդական բնույթ սրանալով, էապես նպաստելու է քարքեր կրոնների հավաքացյալների փոխըմբռնմանն ու դրանով իսկ աշխարհում խաղաղ համակեցության ապահովմանը: Նրա խոսքից հետո սկսվեց բուն ժաղովը, որը բաղկացած էր լինելու չորս նիստերից՝ յուրաքանչյուրը համապատասխան կոչ-խորագրի ներքո:

Ա. Կոչ երկխոսության.

Բ. Կրոնական առաջնորդների դերը կոնֆլիկտների փոխակերպման մեջ.

Գ. Դեպի ներողամտություն և հաշտություն.

Գ. Վերջ աղբարությանը, բռնությանը և միջավայրի դեգրադացիային:

Թեմաներից յուրաքանչյուրի շրջանակներում ներկայացված էին բանախոսների անունները և հերթականությունը: Մաեմանված կարգով Վեհափառ Հայրապետը բանախոսելու էր երրորդ՝ «Դեպի ներողամտություն և հաշտություն» վերլուծությունը կրող նիստի ընթացքին:

«Մեծարգո արևնապետ,

Հարգարժան մասնակիցներ.

Մեզ համար, որպես Շայրագույն Պարրիաթը և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, ուրախալի է խոսք ուղղել Միացյալ Ազգերի Կազմակերպությանը, Աշխարհի Խաղաղության Գագաթնաժողովի կազմակերպիչներին, հովանավորներին և հարգարժան մասնակիցներին: Այս աննախադեպ համաժողովը վկայությունն է միջազգային փոխըմբռնման և համագործակցության լոռ ուղիներ փնտրելու գործում ՄԱԿ-ի կողմից կրոնի դերի ողջունելի գնահատման:

Փորձություններով լեցուն պատմական ընթացք է ապրել մեր ժողովուրդը՝ հաճախ կանգնելով լոկ իր գոյությունը պահպանելու և վերաալրելու խնդրի առջև: Հակառակ ամեն դժվարությանն ու աղնրների, ուր միլիոն հայեր 2001 թվականին ի սիյուռու աշխարհի տոնախմբելու են Հայաստանում քրիստոնեությունը որպես պեդակս կրոն հոջակելու 1700-ամյա հոբելյանը: Թե՛ բարենպասար, և թե՛ դառնաղետ ժամանակներում մենք երբեք չենք հրաժարվել մեր հավարքից և խաղաղության երագանքից: Բոլոր ժողովուրդների լնան հայ ժողովուրդը լույնպես երագում է կայուն ու ներդաշնակ աշխարհի մասին և ջանում գրնել կորուսյալ դրախտը:

Չնայած վերջին հարյուրամյակում կարարված համընդհանուր զարգացումներին ու առաջընթացին, դարը նշանավորվեց պարերազմներով, կորուրածներով, էթնիկական ու կրոնական հակասություններով և ընդհարումներով, մարդկային համարարած փառապանքներով: Արդյո՞ք այս ամենը չեն վկայում միմյանց հասկանալու, ներելու և հաշտվելու մեր անկարողության մասին: Արդյո՞ք այս ամենն այն պարճառով չէ, որ մենք բոլորս շար հաճախ հանձն չենք առնում պարասխառնարվությունը մարդկության վշտերի համար: Արդյո՞ք մեր անհատական և հավաքական պարտականությունը չէ արգելակել բռնությունը, անարարեքությունն ու անհանդուրժողությունը:

Եկել է ժամանակը, որպեսզի մենք 21-րդ դարի համար կերտենք այլ իրականություն: Թեպետ կան փարեքություններ մեր հավարքների միջև, որպես եկեղեցական ու հոգևոր պետեր, մենք բոլորս հավարտն ենք սիրո և կարեկցանքի կարևորությանն ու նշանակությանը՝ որպես պայմաններ հասնելու ներողամտության և հաշտության: Ամենինի դյուրին չէ այդ ճանապարհը: Ով հաշտություն է փնտրում, սիրի սիրի ճշմարտությունն ու արդարությունը և անխախտորեն հարգի անհատների ու ազգերի իրավունքները:

Մարդկության պարմությունը համոզում է, որ առանց հոգևոր ու բարոյական արժեքներով կյանքի իմաստավորման ու զորացման, անարդյուն է հասարակությունների խաղաղ գոյակցության պահպանումը: Առանց այս արժեքների մարդկությունը անզոր է անկողուար ու անխաթար պահպանել աշխարհը:

Հոգևոր ու բարոյական հավերժական արժեքների, ճշմարտության, ազատության, արդարության և իրավունքի ուրևահարումը մշտապես դուռ են բացում փարածայնությունների ու հակամարտությունների: Միայն վերջին հարյուրամյակում մարդկությունը վերապրել է համաշխարհային երկու պարերազմ: Առաջին համաշխարհային պարերազմի սկզբին Օսմանյան Թուրքիայի կողմից մեկ ու կես միլիոն հայեր կորորվեցին և գրեթե նույնքան փարագրվեցին իրենց պարմական Հայրենիքից: Եթե միայն մարդկային հասարակությունը ուժ և բազություն ունենար կանխելու այդ կորորածը և կամ ցեղասպանությունից հեղո դարապարելու այդ եղելությունը, Հիւրերը, վեց միլիոն հրեաների ողջակիզումը նյութելիս, հնարավորություն չէր ունենա հայրարարել. «Ո՞վ է հիշում հայկական կորորածները»: 85 փարի անց Հայաստանը և ողջ աշխարհում սիրված հայությունը դեռևս ապաստում են Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանն ու համընդհանուր դարապարմանը, որ որպես արդարության հաղթանակ՝ նույնքան անհրա-

ժեշտ է աշխարհի բոլոր ժողովուրդներին, նաև թուրք ժողովրդին, քանզի չարիքը բացառելու ճանապարհը չարիքի մերժումն է մեր հոգիներում:

Անարտիվում է դարձել աշխարհի Կարքեր անկյուններում այսօր առկա են բռնություն, պարերազմ ու սով, պայթյունավրանգ իրավիճակներ: Այս և նման այլ հիմնականիքները կարող են համընդհանուր հոգածության ու միացյալ ջանքերի:

Բացառիկ այս գազաթնամոռողի մասնակիցներին նայելով, Մենք մտածում ենք, որ ավելի քան հինգ միլիարդ մարդկանց ուժ ենք ներկայացնում, որ հավաքվել ենք ամբողջացնելու, ի մի բերելու մեր ջանքերը՝ ճշմարիտ հավատի, հոգևորի արժևորման ճանապարհով վերջ դնելու բռնություններին և նպաստելու խաղաղության ու հաշտության ամրապնդմանը: Հարավային Աֆրիկան և Նյուսիսային Իռլանդիան կարող ենք ունենալ որպես ոգեշնչող օրինակ այն բանի, թե ինչպես տեղական և անգլիցիլի թվացող հակասություններն անգամ վճռելի են համար ու տքնաջան աշխարհների, միջազգային ջանքերի, շահերի և հետաքրքրությունների հավասարակշռության և ներգրավված բոլոր կողմերի իրավունքների նկատմամբ հարգանքի միջոցով:

Հայ ժողովրդին, որ պայքարում է հսկուն Լեռնային Ղարաբաղում իր ազատ ու անկախ կյանքի, խորապես հասկանալի է մարդու և ժողովուրդների իրավունքների փոխադարձ հարգման կարևորությունը: Մեր ժողովուրդը հույս ունի, որ Ղարաբաղյան հսկանարարությունն իր կարգավորումը կգտնի մեր ապագայում՝ որպես ևս մեկ օրինակ, որ կարելի է հասնել հակասությունների լուծման ու հաշտության:

Մեր դիրքորոշումը հարակ է: Ինչպիսի կերպարանափոխությունների էլ ենթարկվի աշխարհը, մարդկության կյանքի սկզբնական ու ճշմարիտ պարկերի, բնույթի և նպատակի վերականգնումը հնարավոր է միայն Աստուծո առաջնորդությամբ, հավատքի ճանապարհով: Մենք կոչված ենք ջանադրորեն գործելու՝ մեզ հավատ ընծայողներին ցույց տալու համար մարդկային համերաշխության արեղծագործ ուժը, որպեսզի երկխոսության ու համագործակցության միջոցով զայիք սերունդներին թողնենք խաղաղ ու ապահով Երկիր մոտրակ:

Մեր խոնարհ աղոթքն է, որ Աստված գորացնի և գորակից լինի մեզ բոլորիս մեր պարտքի մեջ: Մեր հույսը Մենք հայրենում ենք մեր Տեղ Դսուս Զրիստոսի՝ Իր առաքյալներին ուղղված ողջույնի խոսքով. «Խաղաղությունն մեզ»:

Չորրորդ նիստի ավարտից հետո մասնակիցները վերադարձան մեկնեցին հյուրանոց, որտեղ կազմակերպված էր համերգ-երեկոյթ:

Հաջորդ՝ օգոստոսի 30-ի օրվա ժողովը գումարվեց «Ուղղորձ Աստորիա» հյուրանոցում: Նիստը բացվեց աղոթքով, և ապա նախորդ օրվա չորս նիստերին ներկայացված գեկույցների շրջանակում ծավալվեցին բնարկումներ՝ թեմաներից յուրաքանչյուրի շրջանակներում արտահայտված մտքերի ու գաղափարների ամփոփումներով: Այս տեսակետից օգոստոսի 30-ի նիստը կրում էր արդյունքների ամփոփման բնույթ: Հաջորդ օրը շարունակվեցին ամփոփման աշխատանքները, և հնչեցին մի քանի ելույթներ: Կեսօրին պարվիրակներին բաժանվեց գազաթնաժողովի վերջնական հռչակագրի նախագիծը, որի վրա կախարվելիք դիտողություններից ու հավելումներից հետո վերջնական տեսքի էին բերվելու գազաթնաժողովի մասնակիցների ակնկալությունները:

Հռչակագրի վերջնական փարբերակը ընդունվելու է ավելի ուշ: Նրանում սահմանվելու են կրոնական առաջնորդների դերն ու աշխարհում խաղաղության ամրապնդման համար գործունեության ծավալման հիմնական ուղղությունները:

Ներկեսօրին, ժամը 18-ին, գազաթնաժողովի աշխատանքներն ավարտվեցին: Ամփոփիչ ելույթով կրկին հանդես եկավ գազաթնաժողովի քարտուղար Բաուա Զեյնը՝ իր շնորհակալությունը հայտնելով բոլոր մասնակիցներին՝ հրավերին սիրահոժար ընդառաջելու համար:

Գլխավոր քարտուղարը արտահայտեց իր ակնկալությունը, որ փարված աշխատանքները շոշափելի արդյունքներ են ապահովելու ապագային:

Վերջում, համաձայն որդեգրված սկզբունքի, ժողովը փակվեց աղոթքով՝ «Ընդհանուր Տան բոլոր բնակիչների խաղաղության ու բարօրության համար»:

Գազաթնաժողովի աշխատանքների ավարտից հետո Վեհափառ Հայրապետը ներթեմական շրջանակներում որոշ հանդիպումներ ունեցավ համայնքի պարավարժան անդամների հետ՝ ԱՄՆ հայոց արևելյան թեմի առաջնորդարանում ընդունելով նաև ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Բոչայանին, ապա սեպտեմբերի 9-ին վերադարձավ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին:

Սեպտեմբերի 10-ին Նորին Սրբությանը Մայրավանքի միաբանները հոգու խընդությանը դիմավորեցին Մայր Աթոռում և «Հրաշափառ»-ի երգեցողությամբ, հանդիսավոր թափոթով ուղեկցեցին Մայր Տաճար, որտեղ Վեհափառ Հայրապետը համառոտ ներկայացրեց ուղևորության արդյունքները և իր փալավորությունները: